

NEWSLETTER

september 2025

2 / 2025

ÚVODNÉ SLOVO

Vážení čitatelia,

zmena klímy v súčasnosti patrí medzi kľúčové výzvy, na ktoré sa musí ľudstvo v tomto storočí pripraviť. Zvládnutie tejto úlohy si vyžaduje dva hlavné typy opatrení, a to **mitigáciu a adaptáciu**. Pri **mitigácii** hovoríme o znižovaní emisií skleníkových plynov s cieľom spoma-

liť prebiehajúce globálne otepľovanie. **Adaptácia** na zmenu klímy je celý súbor opatrení na prispôbenie sa už prebiehajúcim alebo očakávaným zmenám s cieľom nielen znížiť ich negatívne dôsledky, ale aj využiť pozitívne účinky.

Adaptačné opatrenia však nemôžu byť plánované bez dostatočnej údajovej základne. Je veľmi dôležité vedieť, aké klimatické pomery na danom území panovali v nedávnej minulosti, pretože rastliny, živočíchy, ale aj sídelná infraštruktúra sú prispôbolené týmto podmienkam. Aktuálne údaje v spojení s historickými nám ukazujú, ako sa dané podmienky zmenili a naznačujú trendy, ktorými sa jednotlivé ukazovatele budú vyvíjať, pričom budúci vývoj klimatických podmienok súvisí najmä s mierou mitigačných opatrení. **Klimatické scenáre** sú modelovým vyjadrením, aké bude v budúcnosti zastúpenie skleníkových plynov v atmosfére. V závislosti od predpokladaného vývoja emisií, najmä CO₂ a metánu (teda od miery mitigácie), sú modelované dôsledky na klimatický systém Zeme. Najoptimistickejšie scenáre predpokladajú, že emisie skleníkových plynov budú postupne klesať, najpesimistickejšie scenáre počítajú s ich neustálym nárastom bez akýchkoľvek obmedzení.

Klimatologická služba Slovenského hydrometeorologického ústavu sa venuje analýzam historických údajov, aktuálnej situácii, vývoju, trendom a aj klimatologickým scenárom pre územie Slovenska. Aktívne spolupracuje so Sekciou zmeny klímy a ochrany ovzdušia Ministerstva životného prostredia SR na príprave dokumentu „Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy do roku 2040 s výhľadom do roku 2050“. Hlavnou úlohou klimatológov pri príprave tohto dokumentu bolo vytvorenie súboru projekcií budúceho vývoja klimatologických charakteristík pre obdobia rokov 2021 – 2050 a rokov 2071 – 2100. Pri modelovaní boli použité dva scenáre budúceho vývoja emisií skleníkových plynov a to RCP4.5, ktorý je označovaný tiež ako „stabilizačný“ scenár (počíta s nárastom teploty vzduchu v globálnom priemere o +2 °C do roku 2050, následne by sa mala teplota vzduchu a koncentrácia emisií stabilizovať implementovaním klimatických politík a stratégií jednotlivých krajín) a RCP 8.5, ktorý nepočíta so žiadnou redukciou emisií skleníkových plynov („pesimistický“ scenár alebo „business as usual“). Spracované charakteristiky teploty vzduchu, atmosférických zrážok a vybrané ukazovatele vlhovej bilancie sú dostupné v mapovej podobe aj na portáli www.klima-adapt.sk, momentálne dostupné vo formáte PDF dokumentov, avšak v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia SR a Slovenskou agentúrou životného prostredia v blízkej budúcnosti plánujeme zverejnenie scenárov zmeny klímy aj formou mapovej služby.

Veríme, že korektná údajová základňa, dostupná pre všetkých, bude nápomocná pri návrhoch adaptačných politík a opatrení na všetkých úrovniach štátnej správy a samosprávy.

Mgr. Katarína Mikulová, PhD.
Vedúca odboru Klimatologická služba
Slovenský hydrometeorologický ústav

NOVINKY NA MEDZINÁRODNEJ ÚROVNI

■ *Príprava nového európskeho rámca pre klimatickú odolnosť a riadenie rizík*

Európska komisia v súčasnosti pripravuje [nový európsky rámec pre klimatickú odolnosť a riadenie rizík](#), ktorý má byť predstavený koncom roka 2026. Predpokladá sa, že bude obsahovať legislatívne návrhy, ako aj plán na vytvorenie ambiciózneho a komplexného systému klimatickej odolnosti a adaptácie (tzv. **Európsky adaptačný plán**), ktorý bude zahŕňať členské štáty aj úroveň Únie.

Rámec bude zosúladený s kľúčovými európskymi iniciatívami ako Stratégia pripravenosti, Kompas konkurencieschopnosti či Stratégia odolnosti v oblasti vodného hospodárstva. Potreba posilniť adaptačné úsilie je reakciou na zistenia z prvého európskeho hodnotenia klimatických rizík ([EUCRA](#)), ktoré zverejnila Európska environmentálna agentúra v roku 2024.

Identifikovaných bolo až **36 klimatických rizík**. Tieto predstavujú zásadné ohrozenie pre ekosystémy, energetiku, potravinovú bezpečnosť, infraštruktúru, verejné zdravie a ďalšie oblasti. Správa zdôrazňuje, že zmena klímy zhoršuje už existujúce zraniteľnosti a viaceré klimatické riziká majú cezhraničný a kaskádový charakter. Extrémne výkyvy počasia, ako sú vlny horúčav a silné búrky, sú čoraz častejšie. Medzi rokmi 1980 a 2023 spôsobili takéto udalosti v EÚ ekonomické straty vo výške 738 miliárd EUR, pričom 162 miliárd EUR (22 %) vzniklo len medzi rokmi 2021 – 2023. Najviac rezonujúcim zistením bolo, že **Európa je najrýchlejšie sa otepľujúcim kontinentom**.

zdroj: EK

POLITIKA ADAPTÁCIE NA ZMENU KLÍMY NA NÁRODNEJ ÚROVNI A JEJ IMPLEMENTÁCIA

■ *Projekt prípravy novej adaptačnej stratégie sa blíži do cieľa*

Koncom roka 2023 bol spustený **projekt Revision and Update of the National Strategy on Adaptation to Climate Change in Slovakia** s cieľom spracovať analýzy pre novú národnú adaptačnú stratégiu, podporiť komunikáciu a budovanie kapacít.

V [príslušnej sekcii na klima-adapt.sk](#) sú aktuálne dostupné nasledujúce výstupy projektu:

- Analýza adaptačných politík a riadiacich mechanizmov;
- Hodnotenie klimatických rizík a zraniteľnosti Slovenska.

Report s odporúčaniami pre novú národnú stratégiu adaptácie SR na zmenu klímy, ktorý sa v súčasnosti finalizuje, bude zverejnený v septembri.

Na základe týchto analýz a participatívneho procesu, ktorý bol kľúčovou súčasťou projektu, už pripravilo MŽP SR **návrh novej národnej adaptačnej stratégie**. Jej základom je vízia, strate-

gické ciele a definované strategické smerovanie pre jednotlivé sektory do nadchádzajúceho obdobia. Spustenie medzirezortného pripomienkového konania je naplánované na október. Predloženie stratégie na rokovanie vlády SR sa očakáva v decembri 2025.

Projektový tím zatiaľ pripravuje **komunikačné a vzdelávacie aktivity**. Okrem národného online workshopu, ktorý sa uskutočnil 4. septembra 2025, sú v pláne podujatia v Prešove (12. septembra 2025), Žiline (16. septembra 2025) a Banskej Bystrici (22. septembra 2025). V pláne sú však aj online webináre či podcast. Viac sa dozviete v sekciách Aktuality a Podujatia na klima-adapt.sk. Reporty súvisiace s komunikáciou a vzdelávaním budú taktiež zverejnené na adaptačnej webplatforme. Projekt končí v novembri 2025.

zdroj: MŽP SR

Z REGIÓNOV VYBERÁME

Košický samosprávny kraj: Adaptácia na zmenu klímy v Košickom kraji – Inovatívne riešenia na podporu biodiverzity

V horských a podhorských oblastiach Slovenska v dôsledku zmeny klímy pribúda čoraz viac období extrémneho sucha, ktoré oslabujú vitalitu lesov a znižujú ich schopnosť zadržiavať vodu. Zároveň sa častejšie objavujú prívalové dažde a búrky, ktoré spôsobujú povodne, eróziu pôdy a úbytok biodiverzity. Jednou z príčin je zhutnená pôda a hustá sieť približovacích liniek, ktoré fungujú ako „umelá riečna sieť“ a urýchľujú odtok dažďovej vody z lesov. Výsledkom je deficit pôdnej vlhky, znížená vitalita stromov a zhoršená stabilita ekosystémov.

Košický samosprávny kraj sa rozhodol tento problém riešiť systémovo. V rámci svojej adaptačnej stratégie na zmenu klímy schválil v roku 2018 Program obnovy krajiny a do jeho realizácie zapojil odborníkov, samosprávy, lesníkov, farmárov, vodohospodárov a neziskové organizácie. Výsledkom spolupráce bolo vytvorenie šiestich „Vodných rád“, unikátnych regionálnych platforiem, ktoré koordinujú opatrenia na zlepšenie vodného režimu v krajine.

Najväčším úspechom je však projekt „Ochrana a obnova biodiverzity v lesných ekosystémoch Košického kraja – projekt č. 2“ realizovaný s podporou Kohézneho fondu a MŽP SR. V mestských lesoch v Dobšinej a Gelnici sa na ploche 2 500 ha systematicky zrealizovali technické adaptačné opatrenia (mechanické narušenie zhutnenej pôdy rýpadlami), ktoré obnovili jej schopnosť vsakovať vodu.

*Sieť terénnych a retenčných prvkov
zdroj: KSK*

Pred realizáciou z územia otekalo až 60 % zrážkovej vody bez využitia pre ekosystém. Po realizácii opatrení sa v revitalizovaných oblastiach zadržalo až 100 % dažďovej vody, čím sa výrazne posilnili zásoby podzemnej vody a podporila obnova pôvodnej biodiverzity lesa.

Výsledky hovoria samy za seba

Počas realizácie bola vo vybraných lokalitách systematicky vybudovaná sieť terénnych a retenčných prvkov, ktoré dnes fungujú ako efektívny systém na zachytávanie a postupné

vsakovanie dažďovej vody. Už po prvých intenzívnych zrážkach sa ukázalo, že tieto opatrenia fungujú – jamy sa zaplnili vodou a zabránili jej okamžitému odtoku. Vizuálny dôkaz (viď fotografie nižšie) je jedným z najsilnejších argumentov pre opakovanie a rozšírenie takýchto zásahov aj do ďalších regiónov.

*Príklad zrealizovaného opatrenia a jeho funkčnosti
zdroj: KSK*

Úspech projektu presiahol hranice Slovenska

KSK upriamuje pozornosť na projekt, ktorý v roku 2024 bol prezentovaný predsedom KSK, Rastislavom Trnkom, na 16. konferencii OSN o biodiverzite (COP16) v Kolumbii, kde si získal uznanie viacerých odborníkov z celého sveta. Košický kraj bol označený za príklad dobrej praxe, ktorý prináša reálne výsledky a má potenciál inšpirovať ďalšie regióny v Európe i mimo nej.

Aj na základe tohto úspechu sa kraj dostal do povedomia medzinárodnej organizácie Regions4, ktorá nás oslovila s ponukou stať sa jej členom. Toto partnerstvo nám otvára priestor na nové projekty a nové spolupráce. Košický kraj tak dokazuje, že aj regionálna iniciatíva môže priniesť riešenia s globálnym dosahom, ktoré spájajú adaptáciu na zmenu klímy, ochranu a obnovu biodiverzity a zlepšenie kvality života obyvateľov kraja.

Zdroj: Košický samosprávny kraj

■ **Trenčiansky samosprávny kraj: Zelené oči, klimatické raňajky**

Trenčiansky samosprávny kraj (TSK) už má od roku 2016 **vlastnú grantovú schému „Zelené oči“** na podporu **environmentálnych aktivít** v kraji. O finančné prostriedky v troch oblastiach môžu žiadať nielen obce, ale aj príspevkové a rozpočtové organizácie, ktoré obec zriaďuje, občianske združenia a podnikatelia. Projekty v rámci grantu Zelené oči sú väčšinou zamerané na zveľádovanie verejných priestorov, výsadbu zelene, budovanie komunitných a dažďových záhrad alebo na environmentálne výchovné a osvetové programy pre školy aj verejnosť. V roku 2024 sme do grantovej schémy pridali aj podporu programov environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvedy (EVVO), to znamená priamu podporu poskytovateľom EVVO programov a služieb na základe počtu osôb, ktoré absolvujú environmentálny vzdelávací program. V roku 2024 bolo odučených takmer 7 000 hodín v rámci tejto novej podpory programov environmentálnej výchovy na území TSK. Záujem zo strany žiadateľov je každoročné vysoký zo všetkých okresov kraja. Od roku 2016 bolo podporených 343 projektov v celkovej sume takmer 661 tisíc EUR. TSK tak pokračuje v budovaní ekologickejšieho a udržateľnejšieho kraja, pričom environmentálna výchova a ochrana prírody zostávajú prioritou aj do budúcnosti.

Viac o grantovej schéme Zelené oči nájdete na tomto [linku](#).

Príklady projektov zameraných na zvyšovanie odolnosti lokalít a zmierňovanie negatívnych dôsledkov zmeny klímy, či už formou priamych opatrení alebo cez vzdelávanie, motiváciu a podporu v oblasti udržateľnej dopravy, stravovania, hospodárenia a nakladania s odpadom:

- Jedným z našich veľmi aktívnych prijímateľov je Základná škola, Mládežnícka 1434/16, Púchov. Systematickou prácou na školskom dvore vznikol park s komunitnou záhradou, súčasťou ktorej je dažďová záhrada, zelená vertikálna stena pri budove školy, ktorá bude tvoriť pevnú oporu pre popínavé rastliny. Bola vysadená zeleň, množstvo ovocných a tieň tvoriacich drevín a rastlín. Projekt výrazne prispel k zmierneniu negatívneho vplyvu nadmernej absorpcie slnečnej energie bočnej steny budovy školy, či nechránenej pôdy parku.

*Aktivity Základnej školy Mládežnícka 1434/16 v Púchove
zdroj: TSK*

- Zelené oči podporujú aj vydávanie publikácií, brožúr, či pracovných listov. Veľmi hodnotnou je brožúra **Čo je to nežná mobilita**, ktorú spracovalo a vydalo združenie Doprava na Považí ako súčasť projektu **Cestuj do školy ekologicky nežnou mobilitou**. Súčasťou projektu bolo aj spracovanie pracovných listov pre druhý stupeň ZŠ na tému udržateľnej dopravy. Pracovné listy môžu byť zaujímavým spestetrením a doplnením novej témy na hodiny environmentálnej či regionálnej výchovy.

Na nasledujúcich odkazoch je dostupná na stiahnutie samotná [brožúra](#) alebo [pracovné listy](#).

Novinkou v roku 2025 je ponuka vzdelávacieho programu pod názvom **Klimatické raňajky**. Zámerom vzdelávacieho programu je interaktívnou formou vysvetliť verejnosti, žiakom a študentom, čo spôsobuje klimatickú zmenu na Zemi, ako ju ovplyvňuje náš spôsob stravovania. Zdôraznené je hľadisko produkcie odpadov, dovozu potravín a negatívny dopad konvenčného poľnohospodárstva. V závere môžu účastníci prijať neformálny záväzok, akú zmenu postoja, alebo vlastného správania sú schopní, alebo ochotní dobrovoľne uskutočniť.

Viac informácií sa dočítate na tejto [webovej stránke](#).

■ Príprava Stratégie adaptácie na zmenu klímy pre mesto Lučenec

Autorský kolektív zo Slovenskej agentúry životného prostredia pokračuje v spracovaní **Stratégie adaptácie na zmenu klímy pre mesto Lučenec**. V rámci nej spracováva aj interpretáciu klimatických scenárov SHMÚ (2025) pre vybrané klimatické prvky a uvádza aj ich reálne namerané hodnoty z neďalekej klimatologickej stanice Boľkovce.

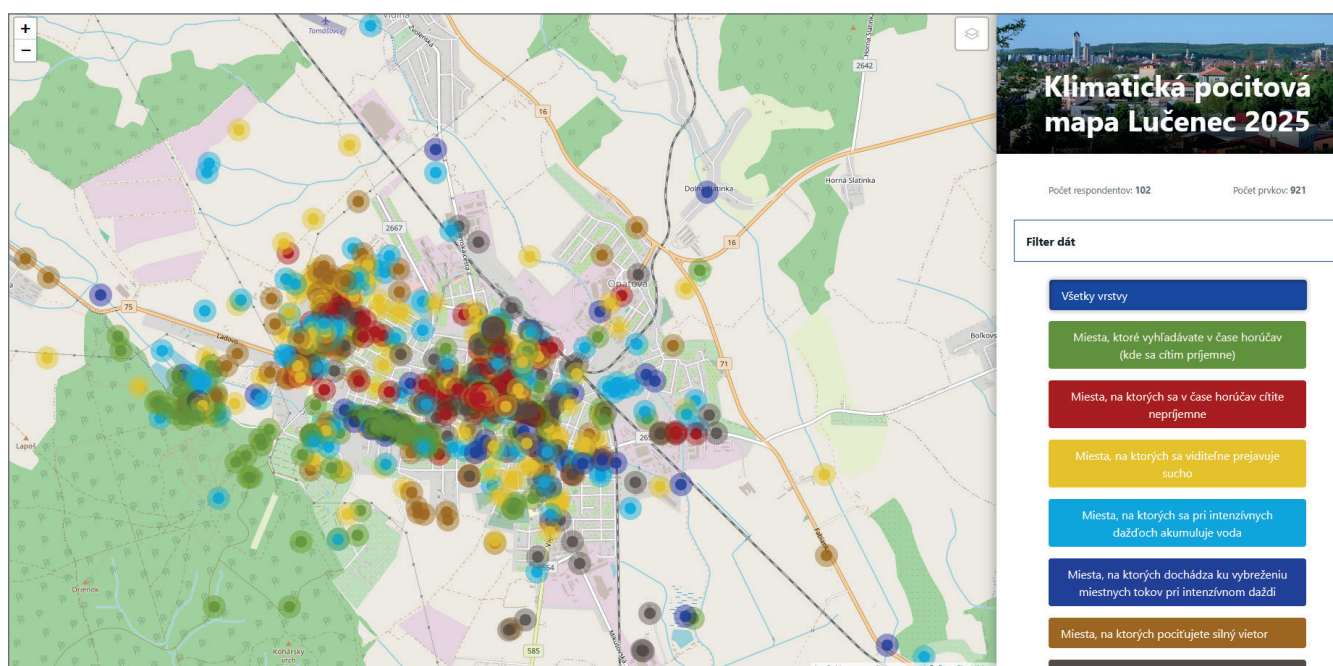
V záujmovom území sa identifikovalo riziko letných horúčav a s ním súvisiace riziko znečisteného ovzdušia na zdravie obyvateľstva. Tieto dva stresory pôsobia spolu synergicky a zvyšujú riziko hospitalizácií a úmrtí počas letných horúčav. Najviac ohrozené sú deti, seniori, ľudia s kardiologickými a dýchacími ochoreniami, ako aj obyvatelia žijúci v rámci mestských tepelných ostrovov a zároveň kumulovanou dopravou.

Mapové a tabuľkové hodnotenie tohto rizika dopĺňa aj bodové hodnotenie rizikovosti sociálnych zariadení a materských škôl vo vzťahu ku horúčavam. Celkovo sa hodnotilo 26 zariadení. Vstupné kvalitatívne údaje o doteraz realizovaných adaptačných opatreniach sa získavali v rámci participatívneho procesu (dotazníkovým zisťovaním) a následne sa využili v hodnotiacich maticiach. Súčasťou bodového hodnotenia je aj pocitová mapa vo vzťahu ku klimatickým ohrozeniam (horúčavy, sucho, povodne a znečistené ovzdušie), do ktorej sa zapojili obyvatelia mesta Lučenec v rámci participatívneho procesu. Celkovo sa zapojilo 102 respondentov a označili až 921 lokalít vo vzťahu ku klimatickým ohrozeniam <https://www.pocitovamapa.sk/klima-lucenec-2025/nahled>. Picitová mapa prináša cenné informácie o lokálnych problémoch, ktoré by sa inak mohli prehliadnuť a predstavuje významný zdroj informácií pre odborníkov miestnej samosprávy.

Ďalším hodnoteným rizikom je riziko sucha vo vzťahu k vegetácii a vzniku požiarov, riziko pluvialných a fluvialných povodní a riziko extrémnych klimatických javov vo vzťahu k vegetácii. V rámci hodnotenia sa využívajú aj informácie z doteraz spracovaných dokumentov, napr. z územného plánu, dokumentu starostlivosti o dreviny, ako aj hodnotenia z tematických (verejne dostupných) webových stránok (napr. o aktuálnom stave sucha a nebezpečenstve požiarov), ktoré zabezpečujú aktuálnosť hodnoteného rizika v reálnom čase.

Spracovanie Stratégie bude pokračovať Návrhovou a implementačnou časťou so stanovením vízie adaptačnej stratégie, na ňu nadväzujúci hlavný cieľ, adaptačné priority a v rámci nich špecifické ciele a adaptačné opatrenia, ktoré majú prispieť k zníženiu až eliminácii rizík.

Zdroj: SAŽP

Ukážka picitovej mapy vo vzťahu ku klimatickým ohrozeniam mesta Lučenec
zdroj: SAŽP

PODUJATIA

Informácie o plánovaných a uskutočnených podujatiach sú dostupné na: <https://www.klima-adapt.sk/podujatia/>.

■ 4. online fórum misie Adaptácia na zmenu klímy

Dňa **9. júla 2025** sa uskutočnilo už **4. online fórum** venované výskumno-inovačnej misii EÚ Adaptácia na zmenu klímy, ktoré prinieslo viacero noviniek a príležitostí pre slovenských aktérov. Fórum sa zameralo na pripravované výzvy programu Horizont Európa, možnosti európskych partnerstiev a praktické skúsenosti z projektov.

Prešovská iniciatíva odolnosti – Pathways2Resilience

Prešovský samosprávny kraj predstavil svoju účasť v projekte **Pathways2Resilience** (Horizon Europe), ktorý podporuje transformáciu regiónov smerom k odolnosti voči zmene klímy. Projekt je zameraný na **riešenie problémov zimného turizmu a nedostatku vody**, pričom

pracuje s lokalitami ako Domaša, pohorie Čergov a NP Poloniny. Do roku 2026 pripraví stratégiu, akčný plán a investičný plán odolnosti regiónu.

PATHWAYS2RESILIENCE

Projekt Soil-X-Change

Bioeconomy Cluster predstavil medzinárodný projekt **Soil-X-Change**, ktorý podporuje **cezhraničnú výmenu znalostí v oblasti udržateľného hospodárenia s pôdou**. Vytvára dashboard osvedčených praktík a sieť operačných skupín zameraných na riešenia ako kontrola erózie, diverzifikácia plodín a medziplodiny, organický a regeneratívny manažment pôdy,

orba a zlepšovanie štruktúry pôdy, agroekologické a udržateľné pôdne praktiky, precízne poľnohospodárstvo a digitálne nástroje ale i manažment vody a závlahy. Projekt ponúkne viac ako 30 webinárov, 20 workshopov a databázu praktických riešení.

Európske partnerstvá - nové možnosti

Magdaléna Švorcová (CVTI SR) predstavila prehľad spolufinancovaných európskych partnerstiev, ktoré prinášajú nové možnosti zapojenia pre slovenských výskumníkov, ale i samosprávy aj podniky. Tieto partnerstvá spájajú zdroje Európskej únie a členských štátov s cieľom riešiť globálne výzvy spojené s klímou, energiou, biodiverzitou či udržateľným rozvojom. Prezentácia sa zamerala najmä na tieto partnerstvá: **Driving Urban Transitions (DUT)** – transformácia miest k udržateľnej budúcnosti, **Biodiversa+** – partnerstvo pre ochranu biodiverzity, **Water4All** – systémové riešenia pre bezpečnosť vodných

zdrojov, či partnerstvo **Clean Energy Transitions Partnership (CETP)** – podpora projektov prechodov na čistú energiu.

Práve na príležitosti, ktoré poskytuje toto partnerstvo, sa vo svojej prezentácii zamerala Erika Jankajová (CVTI SR), ktorá účastníkom priblížila témy a podmienky momentálne otvorenej výzvy partnerstva CETP 2025, ktorá je rozdelená do **9 tematických modulov** (obnoviteľné zdroje, CCUS, vodík, regionálne a priemyselné energetické systémy, integrácia v zastavanom prostredí a i.). Slovensko sa zapojí ako asociovaná krajina.

Miroslava Tužinská (CVTI SR) predstavila návrh pracovného programu pre misiu **Adaptácia na zmenu klímy na rok 2026**. Výzvy s celkovým rozpočtom 82 mil. EUR zahŕňajú: výskumné projekty (napr. vývoj štandardov pre klimatické služby, zlepšenie klimatickej odolnosti vnútrozemských vodných ciest) s rozpočtom 21 mil. EUR, demonštračné projekty (napr. inovátné technické a na prírode zložené riešenia na ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva, ochrana kultúrneho dedičstva, inovátné financovanie adaptácie) s rozpočtom 41 mil. EUR a taktiež koordinačné a podporné projekty (zriadenie a koordinácia národných adaptačných centier, implementácia

riešení pre klimatickú adaptáciu na regionálnej úrovni) s rozpočtom 20 mil. EUR.

Formát online fór si postupne získava výbornú účasť, čo potvrdzuje aj toto štvrté stretnutie. Diskusia v závere podujatia bola veľmi podnetná – účastníci si vymenili dôležité informácie a skúsenosti, ktoré môžu prispieť k efektívnejšej implementácii adaptačných opatrení v praxi a celkovej implementácii tejto misie na Slovensku.

Zdroj: CVTI SR

■ Konferencia OSN o zmene klímy (COP30)

Organizácia Spojených národov organizuje v poradí 30. konferenciu zmluvných strán **Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (COP30)**, 20. konferenciu zmluvných strán **Kjótskeho protokolu (CMP20)** a 7. konferenciu strán slúžiacu ako stretnutie strán **Parížskej dohody (CMA7)**. Uskutočnia sa v dňoch 10. – 21.11.2025 v meste Belém v Brazílii. Jednou z najdôležitejších úloh, ktoré tieto konferencie plnia, je posudzovanie a konečné prijímanie rozhodnutí na plnenie cieľov a záväzkov krajín podľa Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy, Kjótskeho protokolu a Parížskej dohody.

Brazília ako predsednícka krajina vyzýva globálne spoločenstvo na spoločné úsilie, a to najmä v kontexte už teraz pocítovaných negatívnych dôsledkov zmeny klímy. Rokovania chce viesť v duchu inkluzívnosti, transparentnosti a zamerania sa na výsledky, ktoré majú reálny dopad. Viac informácií je dostupných na <https://cop30.br/en>.

Zdroj: OSN

Predchádzajúca Konferencia o zmene klímy (COP 29) sa konala v Baku v novembri 2024.

zdroj fotografie: Šimon Lacena

■ Zhodnotenie kampane klímaTYzuj sa

Kampaň klímaTYzuj sa organizovaná Referátom environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu SAŽP bola spustená v septembri 2023. Prvý ročník skončil 30. júna 2024 a následne bol v septembri 2024 spustený nový ročník s drobnými inováciami. Každý ročník kampane tvorilo **10 mesiacov, 10 tém o zmene klímy a 10 výziev**, prostredníctvom ktorých mohli účastníci zmeniť svoje bežné návyky, tým aj svoje okolie a prispieť k zmierneniu dôsledkov zmeny klímy. Cieľom výziev bolo uvedomiť si, že **zmena klímy je tu a teraz**. Každý deň ju ovplyvňujeme a ona ovplyvňuje nás – odkedy vstaneme z postele, až kým nejdeme spať.

Počas kampane sa účastníci viac dozvedeli o témach ako sú: **energia, adaptačné a mitigačné opatrenia, zmena klímy vo svete a na Slovensku, biodiverzita ale aj doprava, nakupovanie a odpad**. V rámci výziev účastníci plnili rôzne zaujímavé aktivity a zasielali ich prostredníctvom

formulára. Samotné výzvy sa týkali toho, ako náš bežný život vplýva na zmenu klímy, boli jednoduché na realizáciu a praktické. Starali sa o stromy vo svojom okolí aj sadili nové, aktivovali sa k zlepšeniu stavu životného prostredia, vyskúšali si bezobalové nakupovanie a ekologické balenie jedla so sebou a tým predchádzali vzniku odpadu, využívali jedlé bylinky ako potraviny aj vitamínové doplnky, nakupovali lokálne potraviny, stavali hmyzie hotely a napájadlá pre vtáky, nachádzali spôsoby zachytávania dažďovej vody, skúšali ako šetriť energiu použitím pokrievky pri varení, znížením teploty pri vykurovaní a vypnutím stand by režimu, či energeticky úsporným žehlením, dochádzali do školy a práce pešo, na bicykli alebo verejnou dopravou.

Do výziev sme za oba roky trvania dostali celkovo **1 757 vyplnených formulárov** a zapojilo sa **14 046 účastníkov**.

Sprievodnou časťou kampane bola aj časť venovaná učiteľom – **Učiteľ v akcii**. Učiteľom materských, základných a stredných škôl boli každý mesiac zasielané PDF námety na aktivity, z ktorých mohli čerpať nápady na vyučovacie hodiny. Po realizácii aktivít mali zaslať spätnú väzbu a fotografie prostredníctvom online formulára. 158 učiteľov vyplnilo 605 formulárov, na základe ktorých sa dá vyhodnotiť, ktoré aktivity mali u žiakov úspech a pozitívny vplyv na zmenu ich správania. Do aktivít sa zapojilo 12 100 žiakov z cca 115 materských, základných a stredných škôl.

Po dvoch rokoch realizácie môžeme zhodnotiť, že takýto formát práce s verejnosťou a školami prostredníctvom výziev a navrhnutých aktivít je veľmi úspešný, obľúbený a vnímame ako drobné zmeny v životoch nás všetkých prinášajú veľké výsledky.

Za všetko hovorí reakcia od p. učiteľky zo ZŠ Partizánske: „Okrem toho, že prostredníctvom aktivít sa učili deti správať zodpovedne k našej planéte, veľkou zmenou som prešla aj ja, učiteľka. Intenzívnejšie sa zaujímam o to, aký dosah má to, čo robím a kde by som mohla byť zodpovednejšia.... Ďakujem za ponúknutie cesty, po ktorej som začala kráčať. Jej cieľ je pre mňa veľmi zmysluplný“ (Zuzana V.).

Zdroj: SAŽP

PREČÍTAJTE SI V ČLÁNKOCH NA www.klima-adapt.sk

■ Predstavujeme iniciatívu „Tri miliardy stromov“

Iniciatíva „Tri miliardy stromov“ (3 Billion Trees) je ambiciózny európsky záväzok v rámci Európskej zelenej dohody a Stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030, ktorým sa Európska únia zaviazala vysadiť minimálne 3 miliardy stromov do roku 2030. Záväzok je rovnako súčasťou nariadenia Európskej komisie a Rady EÚ č. 2024/1991 o obnove prírody. Plán opatrení na jeho dosiahnutie definuje Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ do roku 2030.

Stromy zohrávajú významnú úlohu pri **zachytávaní oxidu uhličitého**, čím **prispievajú k zníženiu koncentrácie skleníkových plynov v atmosfére**. Poskytujú tieň, ochladzujú prostredie, čím pomáhajú pri **adaptácii na stúpajúce teploty**, sú dôležité pri **ochrane vody, pôdy a pre zachovanie biodiverzity**. Poskytujú celý rad ďalších **ekosystémových služieb**.

Cieľom iniciatívy je prispieť k zlepšeniu biodiverzity, boju proti zmene klímy a zmierneniu jej dôsledkov, zlepšeniu zdravotného stavu lesov, posilneniu vidieckych oblastí a rozvoju zelených oblastí v mestách.

Kto sa môže do iniciatívy zapojiť? Strom môže zasadiť každý. Na dosiahnutie tohto ambiciózneho cieľa sú potrební motivovaní občania krajín EÚ, ktorí budú vysádzať stromy a zabezpečovať ich dlhodobý rast. Úspech iniciatívy bude závisieť od konkrétnych krokov na lokálnej úrovni – k účasti sa vyzývajú jednotlivci, vlastníci pozemkov, združenia, spoločnosti a verejné orgány, ako sú obce, mestá a regióny.

Koordináciou iniciatívy na úrovni SR pri registrácii výsadiieb Ministerstvo životného prostredia SR poverilo Slovenskú agentúru životného prostredia (SAŽP). SAŽP zhromažďuje a overuje údaje o vysadených stromoch a reportuje ich prostredníctvom online platformy. Registrovať výsadby si môžete aj sami, rovnako tak si prehliadať a sledovať aktuálny stav registrovaných stromov v jednotlivých krajinách EÚ prostredníctvom platformy vytvorenej Európskou environmentálnou agentúrou s názvom [Map My Tree](#). Platforma v súčasnosti obsahuje informácie o viac ako 32 miliónoch vysadených stromoch. V prípade, že by ste potrebovali technickú podporu pri registrácii, prípadne akékoľvek konzultácie, je možné ich získať na adrese 3mld.stromov@sazp.sk.

Zaregistrovať je možné stromy, ktoré sú vysadené po 20. máji 2020, keď bola prijatá Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity, výsadba musí byť realizovaná v súlade s princípmi udržateľnosti – musí ísť o vhodné druhy stromov, pri výbere ktorých je nevyhnutné zohľadniť klimatické podmienky a charakter dotknutého územia.

zdroj: Európska komisia

Z OTVORENÝCH VÝZIEV NA FINANCOVANIE VYBERÁME

■ Vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a krajine

Cieľom výzvy je **realizácia adaptačných opatrení, ktorých funkciou je zadržiavanie vody na území** (v sídlach a krajine), čo prispeje k zmierneniu prejavov sucha, ako aj zvýšeniu vodozádržnej schopnosti povodia a spomaleniu odtoku vody.

V súlade s cieľom výzvy je predmetom podpory hlavná aktivita projektu:

- **Vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy** v sídlach a krajine v členení na podaktivity projektu:
 - vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídle a krajine realizované prostredníctvom zelenej infraštruktúry (vrátane modrej) a prírode blízkymi opatreniami,
 - vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a krajine realizované kombináciou zelenej infraštruktúry resp. prírode blízkymi opatreniami a technickými opatreniami.

Výzva bola vyhlásená dňa **7.7.2025**, jej vyhlasovateľom je **Ministerstvo životného prostredia SR** ako sprostredkovateľský orgán Programu Slovensko a bude uzavretá dňa 12.9.2025. Výška finančných prostriedkov vo výzve, zo zdrojov EÚ – **Kohézny fond**, určených na vyčerpanie predstavuje **6 000 000 EUR**. K výške zdrojov EÚ je vyčlenená príslušná výška finančných prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky v súlade so **Stratégiou financovania Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na programové obdobie 2021 – 2027**. Výška zdrojov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky pripojených k zdrojom EÚ závisí od skladby zdrojov financovania nenávratného finančného príspevku jednotlivých projektov.

Oprávnenými žiadateľmi sú: akciová spoločnosť, cirkevná organizácia, nadácia, nezisková organizácia, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad), pozemkové spoločenstvo, príspevková organizácia, rozpočtová organizácia, samosprávny kraj (úrad samosprávneho kraja), spoločnosť s ručením obmedzeným, verejnoprávna inštitúcia, záujmové združenie fyzických osôb bez právnej spôsobilosti, záujmové združenie právnických osôb, združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)

Všetky potrebné informácie o predmetnej výzve nájdete na [tejto stránke](#).

zdroj: SAŽP

■ Interreg NEXT Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky ako Národný orgán v mene Riadiaceho orgánu – Ministerstva zahraničných vecí a obchodu Maďarska informuje, že dňa **18.7.2025** bola vyhlásená druhá výzva na predkladanie žiadostí o finančný príspevok v rámci programu cezhraničnej spolupráce Interreg VI-A NEXT Maďarsko, Slovensko, Rumunsko, Ukrajina 2021 – 2027. Žiadosti bude možné podávať prostredníctvom systému **INTERREG+**. Od septembra 2025 budú tiež organizované informačné dni s networkingom, zamerané na vyhľadávanie vhodných projektových partnerov.

Výzva podporuje projekty v prioritných oblastiach:

- **Odolný a zelený** pohraničný región
- **Zdravý a atraktívny** pohraničný región
- **Spolupracujúci** pohraničný región

Podporené budú projekty rôzneho rozsahu. Malé projekty budú podporené v rozpätí **70 000 – 300 000 EUR** a bežné projekty budú podporené v rozpätí **300 000 – 1 500 000 EUR**. Termín **uzavretia** pre malé a bežné projekty bude **30.11.2025** a pre bežné projekty s prvkami infraštruktúry až **15.2.2026**.

Všetky potrebné informácie o predmetnej výzve nájdete na [tejto stránke](#).

zdroj: SAŽP

PREDSTAVUJEME RIEŠENÉ A PRIPRAVOVANÉ PROJEKTY

■ Projekt CASRI

Projekt s názvom **Collaborative Action coordinating and enhancing systemic, actionable and transversal Sustainability Research and Innovation (CASRI)** je financovaný z programu Horizont Európa – HORIZON-WIDERA-2023-ERA-01.

Doba trvania: **od 1. januára 2024 do 31. augusta 2026**. Celkové náklady a príspevok EÚ: približne **1 999 860 EUR**.

Koordinátor a zapojení partneri: Nemecká agentúra životného prostredia (Umweltbundesamt), celkovo je to 18 partnerov (vrátane Slovenskej agentúry životného prostredia) z 13 krajín.

Projekt spája environmentálne agentúry a výskumné inštitúcie z viacerých krajín s cieľom **zosúladiť výskum a inovácie v oblasti životného prostredia a udržateľnosti**. Hlavným cieľom projektu CASRI je podporiť koordináciu a zosúladenie výskumu a inovácií v oblasti životného prostredia a udržateľnosti na európskej úrovni. Projekt sa zameriava na analýzu národných programov a finančných mechanizmov, identifikáciu rozdielov a medzier medzi krajinami, vypracovanie spoločnej Strategickej výskumno-inovačnej agendy (SRIA), ako aj na vytváranie možností pre koordinované financovanie a spoločné výzvy. Zároveň prepája národných a európskych financovateľov, realizuje podporné aktivity na efektívne využitie výsledkov výskumu a posilňuje dlhodobú spoluprácu medzi environmentálnymi agentúrami a aktérmi Európskeho výskumného priestoru. Pre Slovensko projekt znamená príležitosť aktívne sa zapojiť do formovania európskej agendy výskumu a inovácií v oblasti životného prostredia.

Projekt sa orientuje na **štyri kľúčové oblasti**, ktoré odrážajú najväčšie environmentálne a spoločenské výzvy:

1. Odolné, uhlíkovo neutrálne a obehové produkčné systémy
2. Biodiverzita a zmena klímy
3. Udržateľná urbanizácia
4. Energetická transformácia šetrná k životnému prostrediu

Prierezovými témami sú **digitalizácia a umelá inteligencia, participácia verejnosti, regulácia, bezpečnosť, ako aj konkurencieschopnosť európskeho priemyslu**.

Zdroj: SAŽP

Pracovné stretnutie zástupcov projektu v Helsinkách
zdroj: SAŽP

■ Projekt Danube-ADAPT

Klimatické riziká, ktoré sú dôsledkom globálneho otepľovania, nepoznajú hranice štátov. Niektoré sú dominantné v širšom regióne, iné sú špecifické pre cezhraničnú oblasť. V rámci nadnárodnej spolupráce Interreg Danube Region sa sformovalo partnerstvo 23 organizácií z 10 krajín pri riešení **projektu Danube-ADAPT (Enhancing Climate Data Cooperation**

for Evidence-based Adaptation Policy Making in the Danube Region). Projekt, ktorý začal v apríli 2025 a bude trvať do marca 2028, sa venuje predovšetkým zlepšeniu dostupnosti a harmonizácii klimatologických údajov pre celý Dunajský región a podporí tvorbu politík založených na relevantných údajoch a dôkazoch. Slovensko v tomto projekte zastupujú Slovenský hydrometeorologický ústav (Odbor Klimatologická služba) a Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košíc.

Očakáva sa, že Podunajská oblasť, v ktorej žije 115 miliónov ľudí, bude čeliť značným výzvam spôsobeným zmenou klímy. Tieto výzvy ovplyvňujú komunity na všetkých úrovniach – miestnej, regionálnej a v nadregionálnej oblasti a líšia sa v závislosti od prírodného prostredia, hydrologických systémov a sociálno-ekonomických podmienok.

Projekt Danube-ADAPT sa zameriava na **zlepšenie prístupu k údajom a znalostiam v celom Dunajskom regióne s cieľom podporiť informované rozhodnutia o adaptácii na zmenu klímy**. Jeho zámerom je posilniť a harmonizovať schopnosť komunít, regiónov a krajín efektívne reagovať na klimatické výzvy. Projekt spája rôznorodé partnerstvá organizácií, ktoré kombinujú odborné znalosti z vedeckej, politickej a poradenskej oblasti. Partneri spoločne zdieľajú širokú škálu informácií o klíme, praktické skúsenosti a poznatky o adaptačných stratégiách, ktoré pokrývajú všetky úrovne riadenia.

Hlavné výstupy projektu zahŕňajú vytvorenie kvalitnej databázy klimatických údajov vrátane projekcií, vývoj spoločnej metodiky hodnotenia zraniteľnosti (podľa IPCC), testovanie rámca na pilotných územiach, vznik Platformy Danube-ADAPT pre podporu tvorby klimatickej politiky, tvorbu výstupov, ktoré môžu byť implementované do národných právnych rámcov a samozrejmosťou je aj osvetová a diseminačná činnosť.

Očakávaným prínosom projektu bude vyrovnanie rozdielov v poznatkoch a kapacitách v rámci regiónu a podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti adaptácie na zmenu klímy.

Zdroj: SHMÚ

*Krajiny zapojené do projektu Danube-ADAPT
zdroj: SHMÚ*

■ Projekt Soil-X-Change

Projekt Soil-X-Change spája farmárov, poradcov, výskumné inštitúcie a tvorcov politík z deviatich európskych krajín s cieľom **podporiť cezhraničnú výmenu znalostí a spoločné hľadanie praktických riešení pre udržateľné hospodárenie s pôdou.**

Hlavným cieľom projektu je zhromaždiť existujúce riešenia, metódy a technológie, ktoré boli testované alebo vyvinuté najmä EIP AGRI operačnými skupinami, a šíriť tieto praktiky spolu s pozitívnymi výsledkami a výstupmi medzi ďalšími farmármi a uľahčiť ich rozšírenie do iných regiónov EÚ. Tieto riešenia zahŕňajú 8 kategórií: kontrola erózie, diverzifikácia plodín a medziplodiny, organický a regeneratívny manažment pôdy, orba a zlepšovanie štruktúry pôdy, agroekologické a udržateľné pôdne praktiky, precízne poľnohospodárstvo a digitálne nástroje, manažment vody a závlah.

Všetky zhromaždené postupy budú prezentované na interaktívnej platforme tzv. **Dashboarde**, ktorý poskytuje jednoduché a zrozumiteľné informácie doplnené grafmi, tabuľkami, indikátormi a anotáciami. Farmári tak budú mať na jednom mieste prístup k databáze najlepších riešení, praktickým abstraktom a audiovizuálnym materiálom.

V rámci projektu prebieha **séria spoločných národných a medzinárodných webinárov** ako aj **workshopov**, ktoré prinášajú farmárom a ďalším aktérom praktické poznatky a skúsenosti z celej Európy. Pripravujeme aj **príručku vybraných adaptačných riešení** doplnenú o **sériu videí**, ktoré ukážu tieto postupy v praxi. Do aktivít projektu sa zapojené aj poľnohospodárske univerzity, čím spoločne posilňujeme prepojenie medzi výskumom a poľnohospodárskou praxou.

Soil-X-Change tak prináša farmárom konkrétne, funkčné a overené riešenia z celej Európy, ktoré môžu okamžite použiť na zlepšenie zdravia pôdy a zvýšenie udržateľnosti svojho hospodárenia na pôde.

Projekt je financovaný z programu Horizon Europe GA no. 101133914. Viac informácií o projekte nájdete na tomto [webe](#).

Zdroj: Bioeconomy Cluster

*Príklady projektových aktivít
Zdroj fotografií: Bioeconomy Cluster*

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE

Vyberáme z príkladov z Európy (<https://climate-adapt.eea.europa.eu>)

■ Kombinácia podnikateľského nápadu s adaptáciou na zmenu klímy v Dolomitoch, Taliansko

Obchodný model VAIA - pomenovaný po búrke, ktorá zasiahla Dolomity v roku 2018 - obnovuje poškodené lesy a využíva mŕtve drevo na vytvorenie zvukových boxov pre telefóny.

Premena dreva poškodeného búrkou na jedinečné, ručne vyrobené predmety prostredníctvom udržateľného procesu upcyclácie ukazuje, ako sa dôsledky zmeny klímy môžu stať obchodnou príležitosťou. Spoločnosť VAIA spolupracuje s miestnymi komunitami, inštitúciami a ďalšími spoločnosťami na regenerácii pôdy, podpore miestneho hospodárstva a prispievaní ku konkrétnym environmentálnym iniciatívam, ako je zalesňovanie a ochrana ľadovcov. Spoločnosť prostredníctvom svojich produktov kombinuje udržateľný dizajn, pozitívny vplyv na životné prostredie a sociálnu angažovanosť.

Viac informácií nájdete na tomto [webovom sídle](#).

zdroj: EEA

Región Dolomity v Taliansku

■ Centrálny park Južné Svahy s vodným biotopom

Zlínsky Centrálny park sa môže pochváliť novým vodným biotopom, ktorý je súčasťou tretej etapy obnovy rozľahlého parku. Dvanásťhektárový park spája bytovú zástavbu najväčšieho sídliska Južné svahy s neďalekým lesom. Park teraz ponúka obyvateľom sídliska nielen **športoviská a herné prvky**, ale aj **vodný biotop**, ktorý najmä v horúcich letných dňoch ochladzuje okolie. Voda doň putuje zo striech okolitých bytových domov. Okrem estetickej a rekreačnej funkcie biotop plní tiež nemenej dôležitú úlohu – **zadržiavanie dažďovej vody v meste**. Pri obnove parku vytvorilo mesto pre svojich obyvateľov aj cestičky zo štrkového trávniku, vyhlídkovú lávku,

atypický mobiliár a vysádzalo stromy a ďalšiu vegetáciu. Súčasne s biotopom v parku otvorili aj nové **petangové ihrisko**. To vzniklo vďaka participatívnejmu rozpočtu Zlína „Tvoríme Zlín“.

Celkové náklady projektu boli **29 miliónov českých korún**, z toho mesto Zlín získalo podporu z operačného programu Ministerstva životného prostredia ČR.

Viac informácií na tomto [odkaze](#).

zdroj: Nadace Partnerství

zdroj fotografií: mesto Zlín

Viac informácií na www.klima-adapt.sk.

ÚvodAktualityPrejavy a ohrozeniaTémy a sektoryNárodná adaptačná stratégiaScenáre budúcej klímyMetodické usmerneniaPríklady praktických riešeníNástroje

Aktuality

Nová príručka pre hodnotenie rizík a zraniteľnosti v mestách
05.09.2025

Informačné zdroje

Pudujatia

Workshop v Prešove: Adaptácia na zmenu klímy – národné ciele a regionálne riešenia
Dátum: 12.09.2025 – 12.09.2025
Miesto: Veľká zasadačka, Námestie mieru 2, Prešov
Organizátor: MŽP SR, SAV, PSK

Workshop v Žiline: Adaptácia na zmenu klímy – národné ciele a regionálne riešenia
Dátum: 16.09.2025 – 16.09.2025
Miesto: Kongresová sála Úradu Žilinského samosprávneho kraja, Komenského 48, Žilina
Organizátor: MŽP SR, SAV, ŽSK

FAQ

Môžeme badať zmenu klímy aj na Slovensku? ✓

Aký je rozdiel medzi pojmami klimatické zmeny a zmena klímy? ✓

Čo spôsobuje zmenu klímy? ✓

Sú všetky plyny v atmosfére skleníkovými plynmi? ✓

Vydáva:

Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci so Slovenskou agentúrou životného prostredia

Grafické spracovanie:

Tatiana Hamranová, Slovenská agentúra životného prostredia